

בית משפט קהילתי

בית משפט קהילתי הוא בית משפט שלום שהוסמך לשמש כבית משפט קהילתי
הוא בית משפט בדרגת בית משפט השלום, ההליך הקהילתי מתנהל בבית משפט שלום בלבד

בבית המשפט הקהילתי, שופטים פליליים מטפלים בעבירות פליליות ומשתמשים בסמכותם בחוק. המטרה העיקרית היא להפנות נאשמים להלכי שיקום בקהילה במקום להענישם בכלא. התהליך יכול לכלול גם צו שירות מבחן, שמטרתו לעזור לנאשם להיכנס לתהליכי שיקום ולהשקיע עצמו בקהילה. בתכנית השיקום מגדירים שלבים שונים סביב הצרכים האישיים של הנאשם והמקרה. באמצעות התהליך, הנאשם נדרש להודות באחריות על המעשה שלו ולהתחייב למעשה בתוכנית השיקום. המטרה היא לסייע לו לשנות ולהתקדם מאירוע הפלילי. במקביל, הנאשם משלם גם נזקים לקהילה. התהליך הקהילתי יוצא מן הכלל ומספק הזדמנות לנאשמים לשנות את חייהם.

בית משפט קהילתי משמש בית משפט של ערכאה ראשונה (ביהמ"ש השלום) בעניינים פליליים חלופיים, כתחליף לעונשי מאסר קצרים הנותנים מענה מקיף לנאשמים חוזרים על-ידי שיקום בקהילה. הכלל הוא שאם הועבר עניינו של נאשם לדיון בבית משפט קהילתי לפי הוראות סעיף 220ג, ידון בית משפט קהילתי, במידת האפשר, גם בבקשה המוגשת לפי חוק המעצרים למעצרו או לשחרורו של נאשם, לרבות בקשה לעיון חוזר, ובלבד שהבקשה הוגשה לגבי אותו כתב אישום שנדון לפני בית המשפט הקהילתי. סייג- בהסכמת הצדדים רשאי לדון בבקשות לפי חוק המעצרים אף אם הוגשה לגבי כתבי אישום שאינם נדונים לפני בית המשפט הקהילתי. בעניינים, צריך את הסכמת הצדדים כדי שהבקשה למעצר שהוגשה לגבי כתב אישום אחר שהוגש נגד הנאשם, שאינו נידון בבית המשפט הקהילתי, תידון אף היא בו.

בית המשפט הקהילתי הוא מודל חדשני, המיועד לתת כלים מגוונים להתמודדות מערכתית עם תופעת הפשיעה ועם בעיות המובילות לפשיעה. ההנחה היא שבכדי למנוע מהעבריין לחזור ולפשוע לא מספיק להעניש אותו, אלא יש לטפל במקביל בבעיות הנוספות בחייו שעמדו ברקע לביצוע העבירות. בעיות מסוג זה דורשות מעבר למעורבות מערת המשפט גם מעורבות קהילתית, וכן טיפול רב מערכתי בתחום הרווחה, הבריאות, מיצוי הזכויות ועוד. כך למשל, אם העבריין חוזר ומבצע עבירות בשל מצבו הכלכלי, יש לסייע לו במציאת עבודה שתאפשר לו לצאת מהמצוקה הכלכלית אליה נקלע. כך, גם כאשר העבירות מבוצעות על רקע מצב משפחתי מורכב או בעיה רפואית מסוימת, יש לפעול למציאת פתרון לבעיות אלו על מנת למנוע את הישנות העבירות. ניתוב התיק לבית המשפט הקהילתי: לאחר שהוגש כתב אישום על ידי התביעה, יכול כל אחד מהצדדים לבקש מבית המשפט להעביר את התיק לבית המשפט הקהילתי. לאחר בקשת ההעברה, הנאשם מופנה לקצין מבחן מטעם שירות הרווחה אשר מכין תסקיר בעניינו. תסקיר קצין מבחן: בתסקיר בודק קצין המבחן אם הנאשם מתאים להשתלבות בבית המשפט הקהילתי. התסקיר מועבר לבית המשפט עם המלצה, ויש צורך בהסכמת התביעה והסניגוריה לשם ניתובו של התיק לבית המשפט הקהילתי. בהחלטה להסכים להעביר את התיק, הפרקליטות שוקלת שורה ארוכה של שיקולים ובראשם האינטרס הציבורי שבמיצוי ההליך הפלילי עם נאשם מסוים והטלת עונש הולם בגין המעשים שביצע. לדוגמא מקרה בו בוצעה עבירה חמורה (למשל, עבירת אלימות) שגרמה לפגיעה קשה בנפגע עבירה. במקרה מסוג זה יהיה אינטרס ציבורי גבוה להטלת עונש מאסר בפועל על העבריין.

אופי ההליך הפלילי בבית המשפט הקהילתי- הליך השיקום בבית המשפט הקהילתי כולל תוכנית בת חמישה שלבים:
1. היכרות ובניית התוכנית הטיפולית.

2. השתלבות והתייצבות.

3. מימוש וקידום תוכנית השיקום.

4. שלב שימור השינוי.

5. שלב הפרידה.

כדי להתקדם בתכנית משלב לשלב, הנאשם נדרש להגיש בקשה מנומקת בכתב לבית המשפט ובה לפרט את התקדמותו בתהליך. השופט יאשר את המעבר לאחר שקילת עמדת כל הצדדים בעניין. הצדדים מסכימים מראש שאם יעמוד הנאשם בתוכנית, יתכן ולא יוטל עליו עונש מאסר. אם הנאשם לא יעמוד בהצלחה בתוכנית השיקומית, יגזור בית המשפט את דינו ככל נאשם. ההליך כרוך בליווי אינטנסיבי של הנאשם, הכולל פיקוח ובקרה מטעם בית משפט והצדדים.

מהות	בית משפט שלום שהוסמך כבית משפט קהילתי (הליך פלילי חלופי)
מטרתו	שיקום נאשם בקהילה כאשר העונש הצפוי לנאשם הוא מאסר בפועל
מי רשאי להעביר הליך מבית המשפט השלום לבית משפט קהילתי	1. שופט בית משפט שלום רשאי להעביר את ההליך <u>באותו בית משפט</u> .
	2. שופט בית משפט שלום רשאי להעביר לבית משפט קהילתי אחר <u>באותו מחוז באישור נשיא בית משפט השלום /סגנו</u> .
	* <u>ההעברות לעיל מותנות בכך שהנאשם גר באיזור שיפוטו של בית משפט קהילתי או בסמוך לו</u> .
	3. נשיא בתי משפט קהילתיים רשאי, מטעמים מיוחדים שיירשמו, להעביר את העניין לבית משפט קהילתי אחד <u>באותו מחוז</u> , אף אם הנאשם <u>אינו גר באיזור שיפוטו</u> או בסמוך לו.

***הערה: ניתן להעביר עניין גם אם הועבר מערכאה אחרת**

תנאים להעברת הליך מבית המשפט השלום לבית משפט קהילתי	1. העבירה בסמכות בית המשפט השלום ועונשה קנס בלבד או מאסר עד 7 שנים.
	2. הגשת תסקיר התאמה.
	3. בית המשפט דן בהעברה בנוכחות הצדדים.
	4. הנאשם בגיר, מסכים להליך קהילתי, ומיוצג ע"י סניגור.
	5. סיכון שהנאשם יבצע עבירות נוספות
	6. העונש הוא מאסר בפועל ולא עבודת שירות.
	7. לא התקיים הליך לבירור האשמה.
	8. התובע הודיע שאם הנאשם יעמוד בתכנית השיקום לא יבקש מאסר בפועל.
	9. אין מניעה להעביר.

סדרי דין	1. הכנת תסקיר ע"י קצין מבחן.
	2. בית המשפט הקהילתי מוסמך לקיים ישיבת הכנה לקראת הדיון (ללא נוכחות הנאשם אך בנוכחות סניגורו).
	3. לא ידון בטענות מקדמיות ולא שישמע ראיות.
	4. אם הנאשם עמד בתכנית השיקום, בית המשפט הקהילתי יגזור את דינו.
העברת ההליך מבית משפט קהילתי לבית משפט השלום	1. יש צורך בטענות מקדמיות או יש צורך בשמיעת ראיות.
	2. טרם הוגש תסקיר קהילתי.
	3. חלפו <u>60 יום</u> ממועד הגשת התסקיר והנאשם לא הודה בעבירות.
	• אם ההליך הועבר לבית המשפט השלום, יועבר ללמותב שלא דן בהליך קהילתי,
	• פרוטוקול הדיון לא יועבר לבית המשפט השלום ולא ישמשו כראיה או כתסקיר עונש או מעצר.

